

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА ФОЧА
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ОПШТУ УПРАВУ**

**ИНФОРМАЦИЈА
О СТАЊУ У ОБЛАСТИ БОРАЧКО-ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ**

ФОЧА, јун 2023. год.

Права породица погинулих бораца и војних инвалида, прописана су Законом о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске („Службени гласник Републике Српске, број 134/11, 9/12,40/12 и 3/14), а права цивилних жртава рата су прописана Законом о заштити цивилних жртава рата Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број:24/10 пречишћени текст) Законом о споменицима и спомен обиљежјима ослободилачких ратова („Службени гласник Републике Српске“: број:28/10) уређен је систем заштите одржавања и изградње споменика, спомен обиљежја и војничких гробаља ослободилачких ратова на територији Републике Српске.

Према наведеним законима, права бораца су :

-борачки додатак, подстицај за запошљавање и samozapoшљавање демобилисаних бораца, здравствена заштита и друга права у вези са здравственом заштитом, посебан стаж у двоструком трајању и друга права у складу са посебним прописима.

Активних категорисаних бораца на подручју наше општине има 3420. По категоријама, бораца прве категорије има 2164, бораца друге категорије 158, бораца треће категорије 213, бораца четврте категорије 260, пете категорије 166, шесте категорије 171 и бораца седме категорије има 288. Годишњи борачки додатак остварује 740 корисника, а мјесечни борачки додатак остварује 1838 корисника.

Борци шесте и седме категорије без обзира на године живота немају право на борачки додатак.

Уредбом о измјенама и допуне Уредбе о борачком додатку („Службени гласник: РС“, број : 6/19) прописано је да мјесечни борачки додатак може да оствари категорисани борац кад наврши 60 година живота ако му је рјешењем надлежног органа признат статус борца од прве до пете категорије. Право на мјесечни борачки додатак признаје се првог наредног мјесеца по подношењу захтјева.

Годишњи борачки додатак остварује се зависно од категорије борца. Исто лице не може истовремено остваривати право на мјесечни и на годишњи борачки додатак. Право на борачки додатак по овој уредби не може остварити борац који је корисник права на инвалидску пензију код кога је узрок инвалидности повреда задобијена за вријеме вршења војне дужности у околностима оружаних сукоба, односно болест која се узрочно-последично односи на те сукобе. Одлуку о висини основице за обрачун мјесечног борачког додатка утврђује Влада Републике Српске, у складу са расположивим буџетским средствима за ту намјену и бројем корисника.

Влада Републике Српске је донијела одлуку о исплати мјесечног новчаног примања социјално угроженим незапосленим борцима Одбрамбено – отаџбинског рата Републике Српске од прве до пете категорије, млађим од 60 година. Мјесечно новчано примање по овој одлуци може се одобрити борцима који испуњавају следеће услове: да је лицу утврђен статус борца од прве до пете категорије, да је борац млађи од 60 година, да укупна примања са члановима домаћинства не прелазе износ већи од износа најниже плате односно пензије у Републици Српској, да лица његове уже породице нису власници

више од једне стамбене јединице, да нису власници пословног простора, шуме, пољопривредног земљишта чија површина прелази пет хектара, подносилац захтјева и чланови његове уже породице нису власници моторних возила укупне вриједности предвиђене Одлуком те да подносилац захтјева није обухваћен Програмом запошљавања и samozapoшљавања као и да није користио средства за samozapoшљавање кроз програм „Заједно до посла“. Мјесечно новчано примање по овом основу остварује 130 корисника. Једнократну новчану помоћ социјално угроженим незапосленим борцима старијим од 60 од по 100 КМ примило је 19 лица.

Породице погинулих бораца имају право на :

Породичну инвалиднину, увећану породичну инвалиднину, здравствену заштиту и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите, накнаду трошкова изградње надгробног споменика погинулом борцу, бањско и климатско лијечење, предност у запошљавању, подстицај за запошљавање и samozapoшљавање дјеце погинулих бораца, предност у стамбеном збрињавању, пореске и царинске олакшице, предност у упису у здравствене установе, додјељивање стипендија за школовање и смјештај у студентске домове и предност у кориштењу услуга републичких органа, установа и осталих правних субјеката приликом рјешавање својих права и интереса.

Породичну инвалиднину остварују родитељи, брачни друг и дјеца, независно једни од других. Ако породичну инвалиднину прима више корисника, сваком од њих припада једнак дио од укупног износа инвалиднине.

Члан породице умрлог војног инвалида од прве до четврте категорије има право на породичну инвалиднину и здравствену заштиту. Члан породице војног инвалида пете и шесте категорије који је умро од последица ране, повреде, озледе или болести по основу које му је утврђен војни инвалидитет има право на породичну инвалиднину ако се налазом и мишљењем Лјекарке комисије утврди узрочно-последична веза између цијењеног инвалидитета и узрока смрти. Породична инвалиднина после смрти војног инвалида, без обзира на број корисника износи: послије смрти војног инвалида прве и друге категорије 45% од основице, послије смрти војног инвалида треће и четврте категорије 35% од основице, док послије смрти војног инвалида пете и шесте категорије износи 30% од основице.

На подручју наше општине активних корисника породичне инвалиднине има 356 лица.

Породична инвалиднина у 2023 години износи:

-за једног корисника..... 475,00 КМ

-за два корисника..... 634,00 КМ

Ратни војни инвалиди имају право на :

-личну инвалиднину, додатак за његу и помоћ, ортопедски додатак, здравствену заштиту и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите, ортопедска и друга помагала, бањско и климатско лијечење, приоритет у запошљавању, предност у стамбеном збрињавању, пореске и царинске олакшице, отклањање архитектонских баријера,

обезбјеђивање простора за паркирање, предност у коришћењу услуга републичких органа, предност при упису дјете у образовне установе, додјелјивање стипендија за школовање и смјештај у студентске домове.

Највећи износ личне инвалиднине за војне инвалиде прве категорије износи 3.053,13 КМ, а за војне инвалиде десете категорије износи 39,65 КМ.

Укупан број корисника по својствима и категорији инвалидности износи 439, цивилних инвалида 38, ратних војних инвалида 388, ратних војних инвалида NOR-а 1, мирнодопски војни инвалида 12.

Првостепена љекарска комисија за ратне војне инвалиде, која покрива подручје општине Фоча, Новог Горажда, Чајничка, Рудог, Вишеграда, Гацка, Невесиња, Љубиња, Требиња, Билећа и Берковића има сједиште у Фочи. У извјештајном периоду одржане су четири љекарске комисије и прегледано 51 РВИ за које дат налаз и мишљење о степену инвалидности.

Пројектом бањске рехабилитације ратних војних инвалида и чланова породица погинулих бораца Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске за 2023. годину општини Фоча одобрено је 14 мјеста за бањску рехабилитацију. Објављен је Јавни позив на који се пријавило 29 лица. У складу са Јавним позивом орган надлежан за послове борачко-инвалидске заштите извршио је одабир корисника за бањску рехабилитацију. Пошто на листу одабраних корисника бањске рехабилитације није било приговора иста је достављена Министарству ради давања сагласности и утврђивања коначне листе. Министарство ће након разматрања листе одабраних корисника донијети План упућивања ратних војних инвалида и чланова породица погинулих бораца у изабране бањско-климатске установе.

Новчана накнада одликованом борцу

Борци одликовани највећим одликовањима за војне заслуге у оружаном борби, која су таксативно набројана у закону, имају право на новчану накнаду у износу од од 70% од основице уколико су одликовани орденом или Партизанском споменицом, а за медаљу 50% од основице (основица за обрачун инвалиднине). Исплата се врши само по једном одликовању без обзира на то да ли борац има једно или више одликовања и исплаћује се у задњем кварталу текуће године за предходну годину. Живих бораца одликованих орденом и Партизанском споменицом има 11 корисника, а одликованих медаљом има 59 корисника. Погинулих бораца одликованих орденом има 3, а одликованих медаљом има 207 бораца.

Ако су право на породичну инвалиднину остварили и родитељи и чланови уже породице погинулог борца накнада одликованом борцу износи по 35% од основице за орден и Партизанску споменицу, а по 25% од основице за медаљу.

- Према закону о заштити цивилних жртава рата цивилне жртве рата имају право на :
- Личну цивилну инвалиднину коју остварује 18 корисника
- Породичну цивилну инвалиднину коју остварује 20 корисника.

Стамбено збрињавање породица погинулих бораца и ратних војних инвалида

Министарство рада и борачко-инвалидске заштите донијело је нову Уредбу о стамбеном збрињавању породица погинулих бораца и ратних војних инвалида (Службени гласник РС број :6/18). У складу са Уредбом о стамбеном збрињавању породица погинулих бораца и ратних војних инвалида одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске, Министарство је расписало Јавни позив за подношење захтјева за стамбено збрињавање у 2019 години.

Право на подношење захтјева имала су лица која имају статус члана породице погинулог борца и статус ратног војног инвалида од прве до четврте категорије.

Од укупно 265 поднесених захтјева 150 је одбијено због неиспуњавања услова. За неповратна новчана средства сагласност је дата на 43 рјешења, а за стамбену јединицу на 3 рјешења. У току је рјешавање 69 захтјева за која су по налогу Министарства приваљени нови подаци из РУГИП-а, Пореске управе и МУП-а, од чега за стамбену јединицу 24, а за неповратна новчана средства 45 захтјева.

Једнократне новчане помоћи

У протеклој години, Министарство рада и борачко инвалидске заштите исплатило је двије транше једнократне новчане помоћи од по 100 КМ свим борцима од прве до седме категорије.

Здравствена заштита

Право на здравствено осигурање, односно здравствену заштиту имају борци, војни инвалиди и чланови породица погинулих бораца у обиму прописаном за раднике осигуранике и остварују га на начин и у поступку предвиђеном прописима у области здравства. Војни инвалиди и чланови породица погинулих бораца не плаћају трошкове личног учешћа у кориштењу здравствене заштите, без обзира по ком основу су осигурани. У 2023 години, осигурано је 15 демобилисаних бораца и чланова породица погинулих бораца преко Министарства рада и борачко-инвалидске заштите, исти су у протеклом периоду били осигурани преко Завода за запошљавање.

Министарство је свим Општинским органима управе надлежним за борачко-инвалидску заштиту доставило Критерије за додјелу једнократних новчаних помоћи за здравствену заштиту корисницима права из области борачко-инвалидске заштите и заштите цивилних жртава рата.

Висина основице одређује својом одлуком Влада Републике Српске, а иста је у извештајном периоду за права утврђена Законом о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца одбрамбено-отаџбинског рата износи 400 КМ.

НАЧЕЛНИК ОДЈЕЉЕЊА
Виде Вуковић, дипл. правник